

Cognitief sterk functioneren en hoogbegaafdheid

oefensessie

2 december 2025

Inhoud

In deze oefensessie gaan we praktisch aan de slag met:

- fact's en figures rond hoogbegaafdheid
- signalen van hoogbegaafdheid
- de transitie naar het hoger onderwijs
- het ondersteunen van cognitief sterk functionerende studenten
- doorverwijzen

Waarom aandacht voor deze doelgroep ?

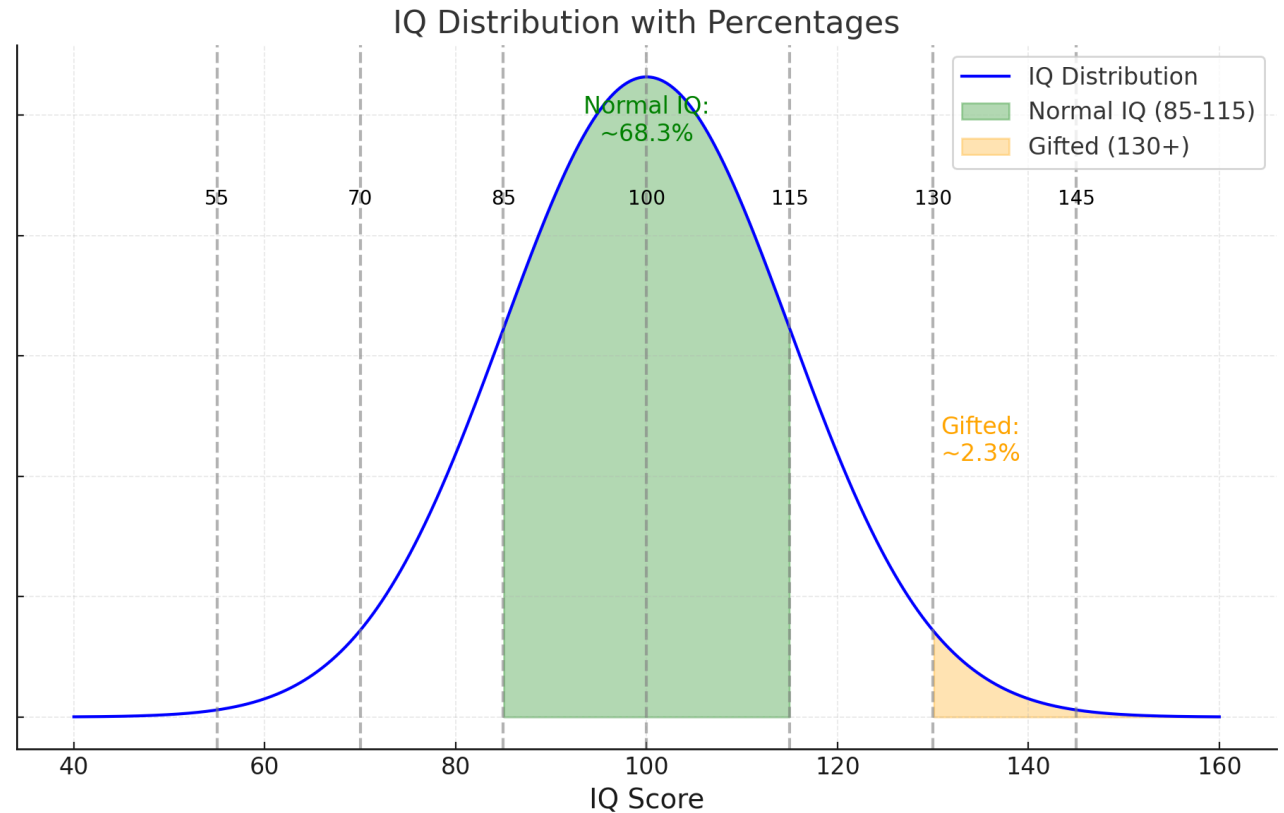
Uitdrukkelijke vraag van studenten om aandacht te hebben voor **valkuilen** van hoogbegaafde studenten

40% van de cognitief (hoog)begaafde studenten loopt **studievertraging** op (Project Talent)

Facts & figures

Intelligentiequotiënt

- $\text{IQ} \geq 130$ (2,3%): cognitief hoogbegaafd
- $\text{IQ} \geq 120$ (10%): cognitief begaafd, cognitief sterk functionerend
- Beperkingen IQ-test: meetfouten, harde grens, statisch

Modellen van hoogbegaafdheid

Gemeenschappelijke kenmerken

Multidimensioneel

Cognitieve vaardigheden, creativiteit, sociaal
Klinische praktijk: rechtvaardigheidsgevoel

Ontwikkelingsgericht

Ontwikkeling door training, oefening, instructie
Verbreding en verdieping

Contextueel

Context bevordert of belemmert ontwikkeling
Persoonlijke kenmerken en omgeving

Cognitieve vaardigheden

Cognitief
begaafde
studenten

denken en leren snel

hebben een voorkeur voor complex en abstract
denken

hebben doorgaans een sterk geheugen

zijn creatieve en flexibele probleemoplossers

Hoogbegaafdheid herkennen

Je staat zelf tussen studenten.

Kwam jij al in contact met hoogbegaafde studenten?

Noteer een aantal situaties.

Aan welke kenmerken herkende je hoogbegaafde studenten?

Transitie naar het hoger onderwijs

Transitie naar het hoger onderwijs

“

Som enkele voorbeelden op van uitdagingen die je opmerkt bij deze studenten (op academisch vlak, sociaal vlak, ...)?

“

Hoe zou je deze studenten kunnen helpen bij de overgang naar het hoger onderwijs?

Casus Victoria

Victoria presteerde eerder zwak in het Secundair Onderwijs, leverde weinig inspanningen, en kreeg regelmatig de feedback van leerkrachten dat ze betere resultaten zou kunnen behalen. Ze volgt de Bachelor Taal- en Letterkunde, Frans – Spaans. In het tweede jaar heeft ze nog verschillende vakken van het eerste jaar Bachelor niet afgelegd. Ze combineert haar studie met een aantal andere activiteiten; ze is actief in een studentenvereniging, is aangesloten en actief bij een politieke partij, en speelt viool op redelijk hoog niveau. Ondanks haar vele en positieve contacten, klaagt ze erover dat ze weinig verbinding voelt met haar peers. Ze heeft zich ingeschreven voor een workshop ‘Omgaan met uitstelgedrag’, en wordt bij de introductie emotioneel, omdat ze zich zo goed herkent in de uitleg van de studentenpsycholoog. Ook zij is bang om te falen, en is liever ongemotiveerd of lui, dan dom. Haar ouders zijn ondersteunend, maar ergeren zich aan het trage studieverloop, en zijn ervan overtuigd dat ze haar potentieel onvoldoende benut.

Casus Victoria

- Niet-cognitieve persoonskenmerken
 - Lege toolbox
 - Meervoudig potentieel
 - Faalangst
- Omgevingskenmerken
 - Sociaal netwerk
 - Ouders

Casus Kadek

- Kadek zit in het eerste jaar Biologie. Hij studeerde wiskunde wetenschappen tijdens het secundair, en volgde in het kader van een honours programma reeds een aantal studiepunten aan de universiteit. Tijdens de laatste twee jaren van zijn secundair was hij in therapie, en werd hij opgevolgd door een psychiater omwille van zijn stemmingsproblemen. De begeleiding en medicatie werden afgebouwd op het einde van het 6de SO; Kadek had heel veel zin in zijn nieuwe leven aan de universiteit, en verwachtte dat de studie alle moeilijkheden zou oplossen.
- In december van zijn eerste jaar, net vóór de kerstblok, zoekt hij hulp bij de studentenpsycholoog. Hij voelt zich down, heeft geen zin om te studeren, hoewel het vakkenpakket hem zeker haalbaar lijkt. Hij is teleurgesteld: de leerstof is niet diepgaand en uitdagend genoeg. Hij heeft weinig aansluiting gevonden bij zijn collega-studenten. Eén goeie vriend, die hij van op school kent, heeft opgemerkt dat hij zich niet goed voelt de laatste tijd.

Casus Kadek

- Cognitieve vaardigheden
 - ☐ Uitdaging nodig
- Niet-cognitieve persoonskenmerken
 - ☐ Stemmingsproblematiek
- Omgevingskenmerken
 - ☐ Sociaal netwerk

Ondersteuning van cognitief sterk functionerende studenten

Samengevat

Je weet nu dat:

- Versterken niet-cognitieve persoonskenmerken:
 - ABC-ondersteunend leerklimaat → autonome motivatie
 - Leerkrachtenstijl: autonomie-ondersteunend en structuur met groeigerichte mindset
 - "Lege toolbox", leer-en ontwikkelingsproblemen en/of -stoornissen
 - Omgevingsfactoren aanpassen:
 - Sociaal netwerk
 - Leeromgeving: Wat doen we al? Wat kan beter?
- vervroegde toegang
 - mogelijkheden voor differentiatie, verdieping geïndividualiseerde trajecten
 - honoursprogramma's
 - ondersteuning leerprocessen & studiekeuze,
 - ontmoetingsmomenten
 - dubbel bijzonder
 - sensibilisering en professionalisering

MICRO-niveau (*individueel contact*)

- **Allen:**

- (h)erkenning “anders zijn”
- Verbondenheid met begeleiders, mentoren, andere hoogbegaafde studenten
- Groeimindset; fouten mogen maken, “falen”, hulp vragen.
- Inzicht in leerproces, leerkuil, ...

- **ABC**

- **Authenticiteit**

MICRO-niveau (*individueel contact*)

▪ **onderwijsbegeleider:**

- Ondersteuning studiekeuzeproces; specifiëren verwachtingen van opleiding, eigen leerproces
- Individueel traject, afgestemd op de sterktes! Stapsgewijs opbouwen met aandacht voor valkuilen (“lege toolbox”; studiemethoden, timemanagement, groepswork, hoofd/bijzaken onderscheiden, ...)
- realistische studieplanning, hoofd/bijzaken onderscheiden, structureren leermaterialen
- Motivatie, mindset?
- Coaching psychosociale problemen, studiemethoden, timemanagement, studievaardigheden, studie attitude

▪ **Docenten:**

- (H)erkennen, duidelijke instructies, keuzes geven, afstemmen van ideeën, opvolgen groepsproces bij groepsopdrachten.

MESO-niveau (*klas/groep*)

- **ABC!**
- **Eigen tempo bepalen; ter beschikking stellen cursusmateriaal, presentaties en verdiepende bijlagen. Extra taak, extra studiemateriaal, uitdagend project**
- **Duidelijke instructies, keuzes geven, afstemmen van ideeën**
- **Duidelijke afspraken hoe en wanneer vragen stellen → ondersteunend voor open dialoog**
- **Ondersteun verdere ontwikkeling leervaardigheden (lege toolbox, specifieke interesses)**
 - Leerdoelen en voorbeeldvragen
 - Structuur lesmateriaal, hoofd/bijzaken onderscheiden
 - Opdrachten: duidelijke instructies! opvolgen groepsproces bij groepsopdrachten.

MESO-niveau (*klas/groep*)

- **Examens:**
 - Duidelijke instructies
 - Verwijzen naar beoordelingscriteria
 - Voorzien van feedback en inzet op zelfevaluatie en leerstrategieën
- **Aandacht voor erkenning, “anders zijn”, mogelijk verschillend leerniveau/leertempo**
- **Zelf groeimindset; fouten mogen maken, “falen”, hulp vragen. Authenticiteit.**

MACRO-niveau *(faculteit, universitair beleid)*

- **vervroegde toegang** (“Honoursaanbod”)
- **mogelijkheden voor differentiatie, verdieping, geïndividualiseerde trajecten**
- **honoursprogramma’s, excellentietrajecten, leergebiedoverschrijdend**
- **ondersteuning leerprocessen & studiekeuze**
- **ontmoetingsmomenten**
- **dubbel bijzonder**
- **sensibilisering en professionalisering**

Aan de slag

“ Welke elementen kan je meenemen in jouw lespraktijk?

“ Welke elementen kan je meenemen in jouw begeleidingspraktijk

De context doet ertoe: hoe ondersteunen?

Doorverwijzen

Doorverwijzen

> Infocenter Ondersteuning Studenten

English

Ondersteuning voor sociaal en mentaal welzijn	Ondersteuning bij studie	Ondersteuning bij afstuderen	Specifieke ondersteuning	Coaching skills	Beleid aan UAntwerpen	Vragen & contact
---	--------------------------	------------------------------	--------------------------	-----------------	-----------------------	------------------

Start > Mijn Subsites > Infocenter Ondersteuning Studenten

Alles over ondersteuning & begeleiding voor studenten aan UAntwerpen!

Doorverwijzen

VOLG HET "stip"

facebook.com/stipuantwerpen
Instagram@uantwerpenstip

**STUDEREN
COMBINEREN
MET TOPSPORT,
KUNST OF
ONDERNEMERSCHAP**

VIND HET "stip"

Stadscampus | gebouw E
Campus Drie Eiken | gebouw G

**STUDEREN
MET EEN
FUNCTIEBEPERKING**

CHAT MET HET "stip"

via het Studentenportaal
> contact > STIP

**WAT NA MIJN
STUDIE?**

**STUDIETOELAGE EN
FINANCIËLE HULP**

TWIJFELS STUDIEKEUZE

Studentenportaal
**> ONDERSTEUNING
EN BEGELEIDING**

**SOCIAAL
EN MENTAAL
WELZIJN**

CONTACTEER HET "stip"

+32 3 265 48 72
stip@uantwerpen.be

**PLANNEN,
STUDEREN EN
ACADEMISCH SCHRIJVEN**

Kom naar het STIP

Stadscampus
gebouw E

Campus Drie Eiken
gebouw G

Bel het STIP

+32 3 265 48 72

Studenten kunnen chatten via het Studentenportaal
→ Contact > STIP

Stuur een mail naar

stip@uantwerpen.be

